

— ING. PAVEL ROUBAL —

D I G I T Á L N Í T E C H N O L O G I E

JMÉNO

ŠKOLA

TŘÍDA

ŠKOLNÍ ROK

P R A C O V N Í S E Š I T

Tento soubor je licencován pro:

— O P O C I T A C I C H . C Z —

O B S A H

- 1 FUNGOVÁNÍ POČÍTAČE, PROGRAMY A DOKUMENTY, VÝZNAM OPERAČNÍHO SYSTÉMU**
  - 1.1 Základní (tři) počítačové díly a jejich funkce.
  - 1.2 Soubory: programy a dokumenty, ukládání dat. Princip práce počítače (PPP).
  - 1.3 Složení současného počítače. Pojmy HW, SW.
  - 1.4 Operační systémy (OS).
  - 1.5 Vazba ovládání OS na PPP. Vazba dokumentů a programů v OS. Typy souborů.
  - 1.6 Struktura složek.

- 2 LOKÁLNÍ SÍŤ A INTERNET**
  - 2.1 Typy, služby a význam LAN.
  - 2.2 Technické fungování LAN, paketový přenos dat, IP adresa. Rozšiřující: MAC adresy, DHCP.
  - 2.3 Vznik, složení a principy Internetu.
  - 2.4 Pro techniky: Routování z LAN do Internetu. Firewall.
  - 2.5 Datacentra. Cloud.
  - 2.6 GSM a GPS síť.

- 3 WEB, PROHLÍŽEČE, BEZPEČNOST A SOUKROMÍ NA WEBU**
  - 3.1 Principy a vznik webu. URL, domény, W3C a CZ NIC. Rozšiřující: DNS.
  - 3.2 Pokročilé ovládání prohlížeče webu.
  - 3.3 Bezpečnost na webu, šifrování, certifikáty serverů, silná hesla, vícestupňová autorizace.
  - 3.4 Soukromí na webu, sledování uživatele, cookies, anonymní režim.
  - 3.5 Struktura webu, obsah webové stránky. Rozšiřující: HTML, CSS, JS

- 4 VYHLEDÁVAČE A CLOUDOVÉ SLUŽBY**
  - 4.1 Webový vyhledávač – princip fungování.
  - 4.2 Vyhledávač – využití, pokročilé zadání dotazu.
  - 4.3 Cloudové aplikace – principy fungování.
  - 4.4 E-mail. Funkce, náležitosti, spam.
  - 4.5 Streamování zvuku a videa.
  - 4.6 Fungování e-shopu.
  - 4.7 Tvorba webových stránek jednoduše.

- 5 BEZPEČNÝ POČÍTAČ**
  - 5.1 Příklady útoků 1 – ransomware.
  - 5.2 Příklady útoků 2 – makroviry a phishing. Hesla.
  - 5.3 Cíle a metody útočníků.
  - 5.4 Technické zabezpečení počítače.
  - 5.5 Zálohování a archivace dat.
  - 5.6 Systémový přístup k zabezpečení počítače. (Myšlenková mapa.)

1

2

3

4

5

6 BEZPEČNÉ DIGITÁLNÍ PROSTŘEDÍ

- 6.1 Digitální identita.
- 6.2 Digitální stopa a virtuální osobnost.
- 6.3 Fungování sociálních sítí (Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn).
- 6.4 E-nebezpečí - kyberšikana, kybergrooming, sexting.
- 6.5 Autorský zákon, citování zdrojů a licence CC.
- 6.6 Kvalita informačního zdroje, kritické myšlení.
- 6.7 Mediální sdělení: Co, kdo, komu, jak, proč?
- 6.8 Mediální manipulace. Fake news. Deep fake.

7 KÓDOVÁNÍ A KOMPRESSE DAT, HARDWARE

- 7.1 Informace, bity a bajty,
- 7.2 Jednotky a kapacity.
- 7.3 Kódování textu.
- 7.4 Kódování zvuku, komprese dat.
- 7.5 Pixely, rozlišení a barevná hloubka.
- 7.6 Kódování obrázku, komprese dat.
- 7.7 Kódování videa, komprese dat.
- 7.8 Samoopravné kódy, kontrolní součty.
- 7.9 Hardware: Porty a konektory..
- 7.10 Rozšiřující: Současný hardware. Nabídky počítačů.

8 ZLOMOVÉ OKAMŽIKY VÝVOJE HARDWARE A SOFTWARE

- 8.1 Abacus, mechanická počítadla, Analytical Engine, první počítače, MARK I, A. Turing, ENIAC.
- 8.2 JvN koncepce. Tranzistor, integrovaný obvod. IBM systém 360. UNIX.
- 8.3 Mikroprocesor. První mikropočítače. ALTAIR, Apple I a II. IBM PC + Microsoft DOS.
- 8.4 GUI, Xerox Parc, Apple MacIntosh. MS Windows. Linux.
- 8.5 LCD panely a notebooky, dotykové ovládání, tablety. Chytré telefony, Internet a web.
- 8.6 Hype křivka náběhu nových technologií.

9 UMĚLÁ INTELIGENCE (AI)

- 9.1 Základní vlastnosti AI.
- 9.2 Základní principy fungování AI (strojové učení, neuronové sítě).
- 9.3 Vybrané aplikace AI.
- 9.4 Expertní systémy. AI ve školství.
- 9.5 Autonomní vozidla.
- 9.6 Vycvičte si svoji vlastní umělou inteligenci.
- 9.7 Přínosy a rizika AI.

10 SOUČASNOST A BUDOUCNOST IT

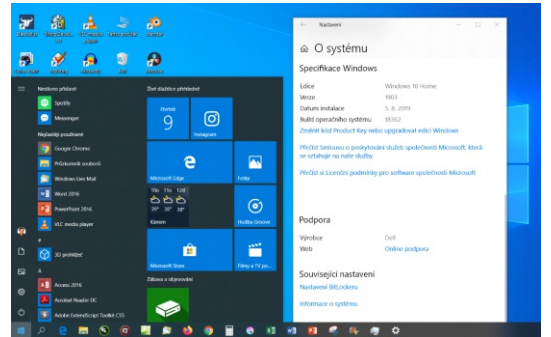
- 10.1 Kvantové počítače.
- 10.2 Blockchain. Kryptoměny (Bitcoin).
- 10.3 Robotika a Průmysl 4.0.
- 10.4 Virtuální realita a rozšířená realita.
- 10.5 3D tisk.
- 10.6 Internet věcí. Smart Home. Smart City.
- 10.7 5G sítě. E-health. E-government.
- 10.8 Budoucnost IT.

1.4 VÝZNAM OPERAČNÍHO SYSTÉMU

1 Význam operačního systému (OS)

- a Můžeme pracovat na počítači, který nemá žádný operační systém?
- b ...protože operační systém _____
- c Operační systém je

2 Současné operační systémy (OS)

a V současnosti se u nás nejčastěji používá OS:

_____

b Na počítačích _____ se používá OS:

_____

c Pro legální využívání operačního systému musíme získat _____ k jeho používání.

d Zdarma šířený systém vytvořil finský student _____ OS se jmenuje _____

e Nejrozšířenější operační systém na světě se jmenuje _____

...je to vlastně _____ + _____

f Práce s počítačem = _____

3 Co dělá počítač po zapnutí?

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

4 Vaše operační systémy

a Jaký operační systém oživuje váš domácí počítač? _____

b a jaký váš mobilní telefon? _____

2.3 SLOŽENÍ A PRINCIPY INTERNETU

1 Kde vznikl Internet a jaké má vlastnosti?

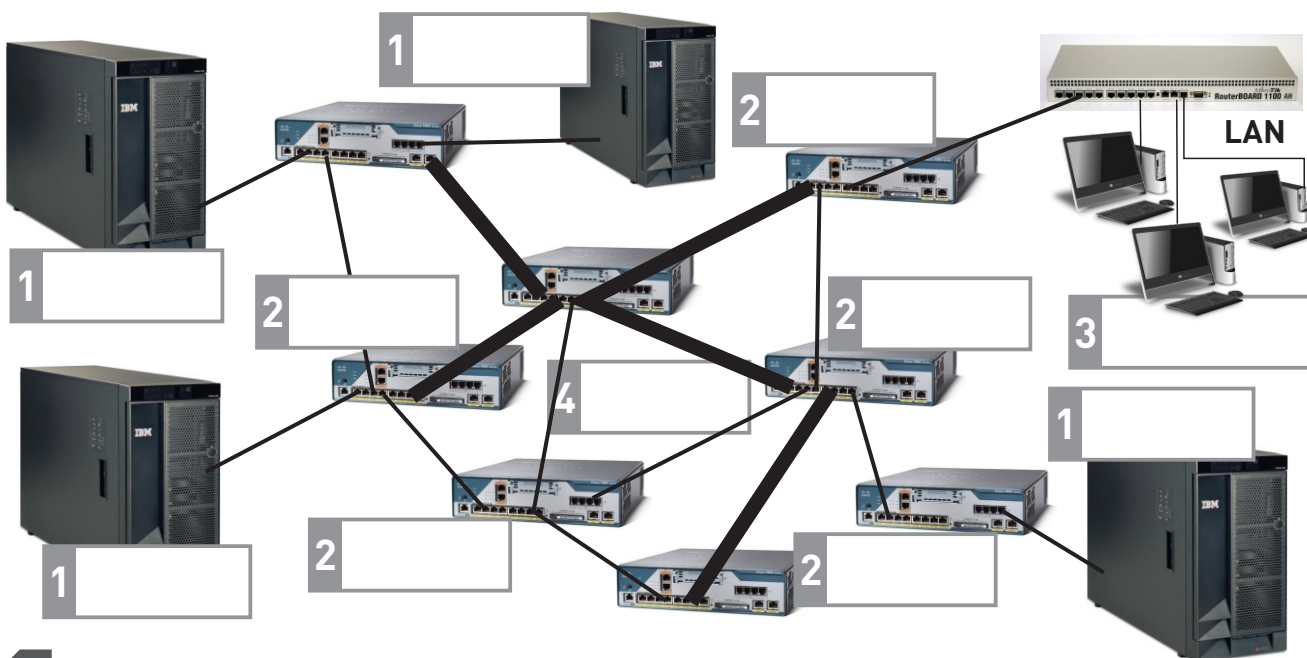
a Jaké zadání dostali technici v USA ohledně navrhované sítě? _____

b Pomocí jakých technických vlastností sítě technici realizovali toto zadání?

1 2 3

c Internet = _____

2 Internet – struktura a prvky. Doplňte názvy prvků Internetu:

a Jakou funkci má router? _____

3 Přenos dat přes Internet

a Popište přenos dat přes Internet. Váš (klientský) počítač požaduje data (například obrázek) z nějakého serveru (například Instagram.com):

IP cíle	IP zdroje
192.168.0.67	192.168.0.55
Data	

1 _____
2 _____
3 _____

4 Způsoby připojení k Internetu

a Jaké typy datových spojů Internet využívá? _____

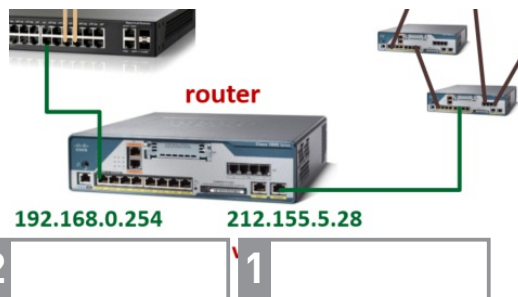
b Jaké (typ a rychlost spoje) připojení k Internetu používá škola? _____

c Jaké připojení máte doma? _____

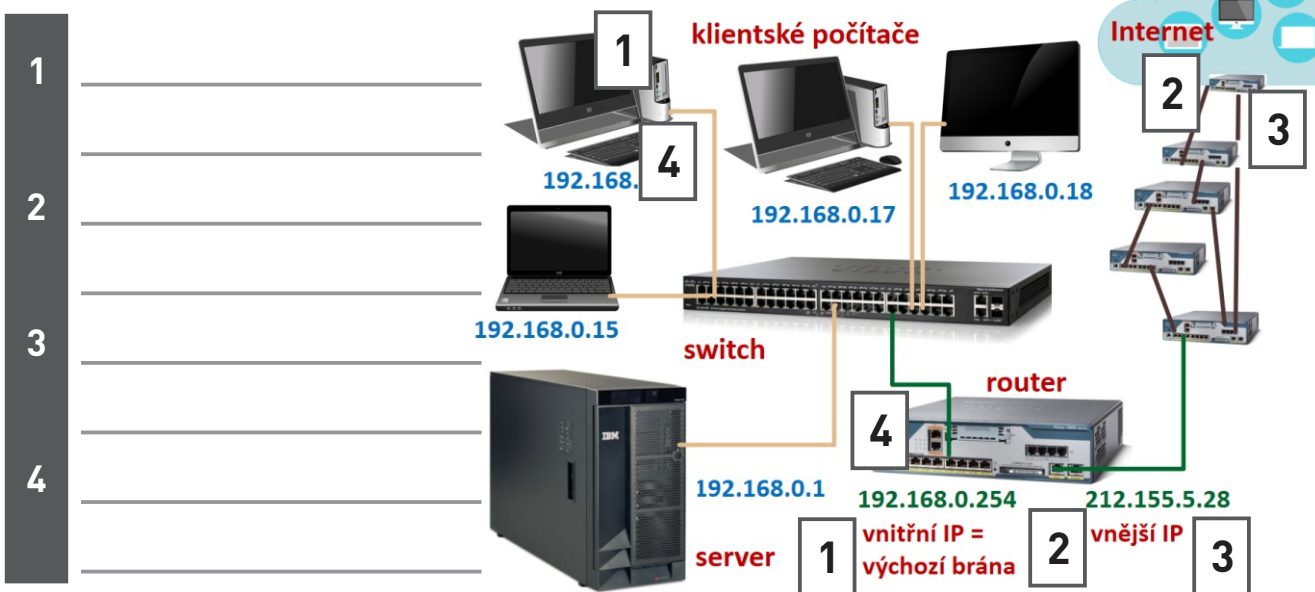
2.4 ROUTOVÁNÍ, NAT

1 Router a jeho adresy

- a Router má _____ IP adresy:
- b 1) IP _____ , je vidět z _____
- c 2) IP _____ , tu vidí _____

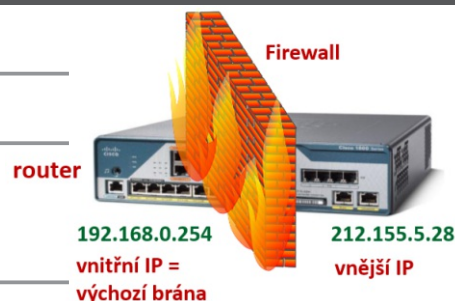

2 Popište v bodech, jak funguje NAT (Network Address Translation):

3 Firewall

- a Firewall blokuje _____
- b Firewall také může _____
- c Díky čemu je možné zjistit na routeru všechny přístupy z LAN do Internetu? _____
- d O čem má přehled správce routeru? _____
- e Proč je IP adresa osobní údaj? _____

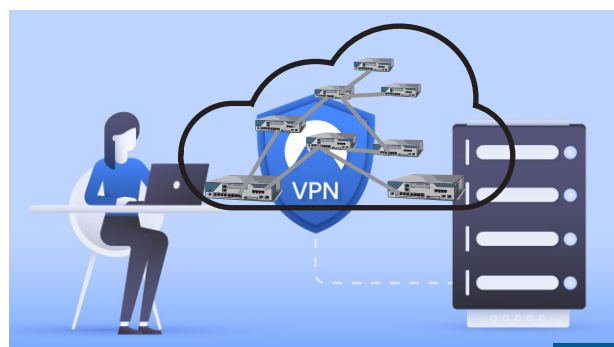

4 VPN = Virtual Private Network – virtuální privátní síť

- a Proč se vůbec VPN sítě používají? _____
- b Jaký je princip VPN?

1 _____

2 _____

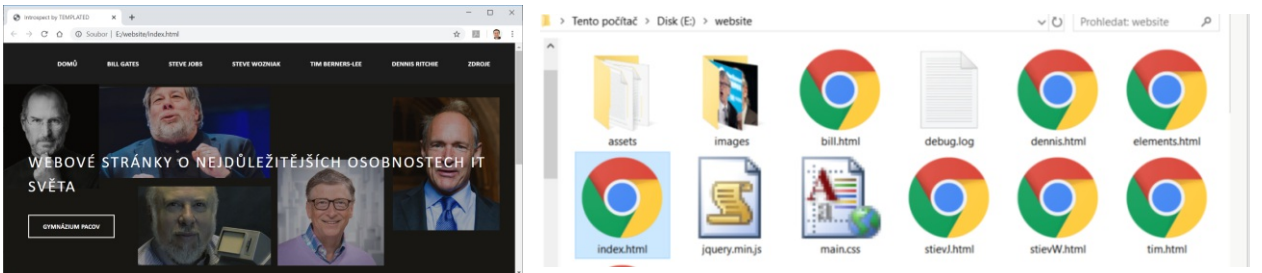
3.5A WEB A WEBOVÁ STRÁNKA

1 Website

a Web jsou _____

b Website je skupina _____ uložených v jedné _____

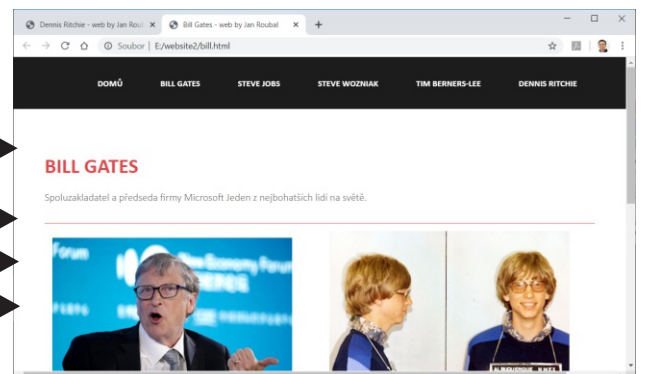
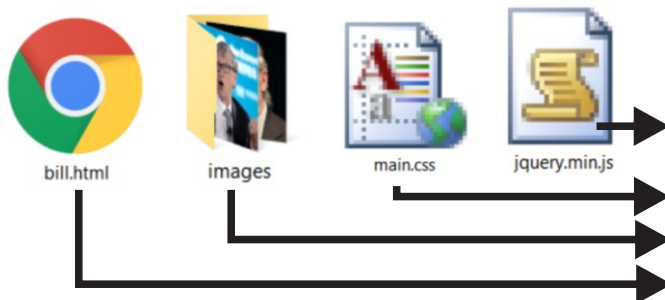
c Startovní (výchozí) stránka webu musí mít název: _____

2 Webová stránka

a Jedna webová stránka vznikne složením často _____

b Pokyny k načtení částí stránky jsou v _____, což je čistě _____

c HTML soubor obsahuje _____ a _____ a tzv. _____ jazyka HTML.

d Obrázky se načítají jako _____ ve formátech _____

e Design stránky se načte ze _____ ve formátu _____

f Programy vložené do stránky se načítají jako _____ ve formátu _____

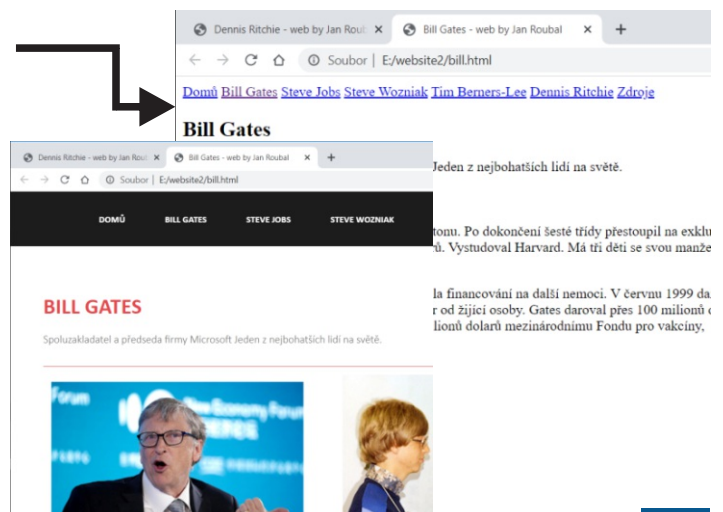
g Takto by vypadala webová stránka, pokud by se načel pouze _____ soubor.

h Aby vypadala takto, musí se ještě načíst:

_____

_____

_____

4.6 FUNGOVÁNÍ E-SHOPU

1 E-shop – princip

a E-shop má dvě části:

1 _____ která je uložena na _____

2 _____

která se načte do _____

Id	Typ	Výrobce	N...
000001	Procesor	Intel	i5
000002	Procesor	Intel	i7
000003	Procesor	AMD	Ryzen3
000004	Procesor	AMD	Ryzen5
000005	Procesor	AMD	Ryzen7
000006	Procesor	AMD	Ryzen7

b Webová aplikace e-shopu funguje v těchto krocích:

1 _____

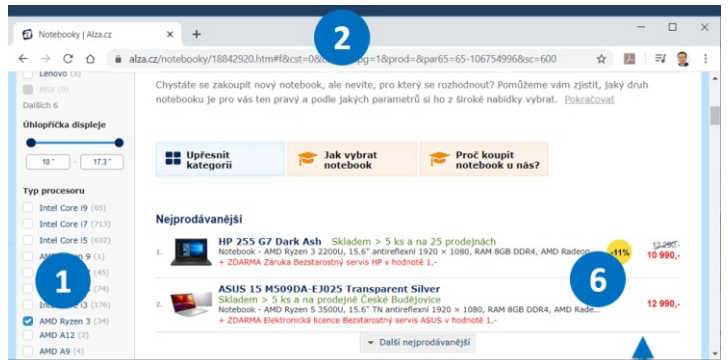
2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

c Webová aplikace **MÁ** **NEMÁ** přímé propojení se serverem.

d Při platbě přes Internet je nutné sledovat _____ a ověřovat _____

2 E-marketing

a E-marketing používá tyto nástroje: _____

b Jaká je nejdůležitější otázka, kterou bych si měl položit při výběru zboží (v e-shopu)? _____

100,- Kč
sleva na první nákup

NĚJAKÝ E-SHOP

ZÍSKAT BONUS
Registrace zdarma

3 E-commerce – elektronický obchod

a Elektronické obchodování změnilo svět. Elektronický obchod funguje formou:

B2C _____

B2B _____

b Na elektronickém obchodování do značné míry závisí _____

Vyhledávače a cloudové služby

5.1 PŘÍKLADY ÚTOKŮ: RANSOMWARE

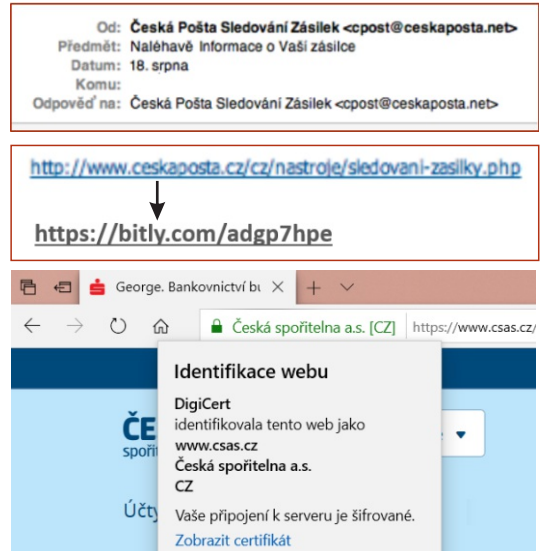

1 Bezpečný počítač

- a Jaké vlastnosti má 100% bezpečný počítač? _____
- b Co je základem našeho bezpečí? _____
- c Co nám výrazně pomáhá se zabezpečením? _____

2 Příklad útoku – ransomware

- a Co ukazuje na vir hned v došlém e-mailu?
  - 1 _____
  - 2 _____
- b Co nesmí chybět webu žádné finanční instituce? _____
- c Podle jakého protokolu poznáme šifrované připojení? _____
- d Jakého typu je soubor: **MissUniverseNaked.JPG.exe** ?

Je to _____ **UKAZUJE** **NEUKAZUJE** na vir.

3 Programy v systémech Microsoft Windows

- a Označte programy: **Seminárka.docx**   **Výkaz.xlsx**   **Foto z dovolené.jpg**
výzva k exekuci.pdf.exe   **vir.jpg**   **Audacity.msi**   **Command.com**
hesla.bat   **záloha.zip**   **Audacity1.aup**   **Vesmír.zip.scr**

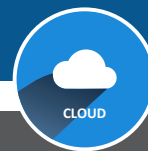
4 Viry a antiviry

- a Proč antivir (většinou) nereagoval při spuštění viru? _____
- b Co dělá vir typu ransomware v našem počítači? _____
- c Získali poškození lidé po odstranění viru svá data zpět? _____

5 Příklad útoku – ransomware. Popište stručně v bodech průběh útoku:

- a _____
- b _____
- c _____
- d _____

6.3 FUNGOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

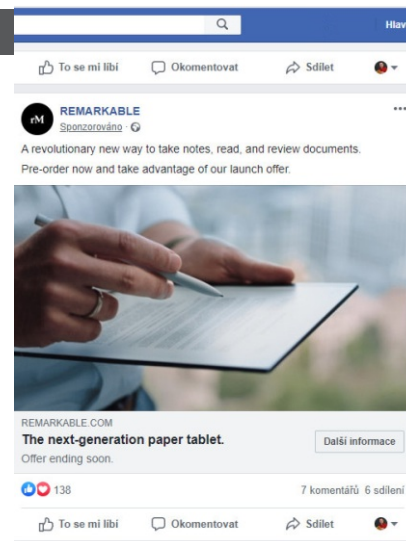
1 Sociální síť

- a Sociální síť nám umožňují spojovat se a „přátelit“ s _____
- b Lidská psychika je stavěná na _____
- c Facebook.com založil _____ v roce _____
- d V roce 2020 měl Facebook celosvětově cca _____ uživatelů.
- e Facebook vlastní také _____

2 Sociální síť jsou zdarma?

- a Sociální síť jsou pro uživatele _____
- b Náklady na provoz sociálních sítí jdou do _____
- c Tržby Facebook Inc. (2019) činily _____ mld USD, _____ na uživatele.
- d Provoz sociálních sítí financuje _____
- e Cíleně zaměřená _____ vychází z _____
a z jeho _____
- f Zákazníky Facebooku jsou _____
my (naše data) jsou _____
- g Služby zdarma platíme svými _____ a svým _____
- h Cílem systému sociálních sítí je zajistit _____
- i Pokud na nás někdo může působit cíleně přizpůsobeným obsahem, může nás _____

3 Algoritmy určují, kdo co kdy uvidí

- a Vliv sociálních sítí na myšlení lidí je _____, odpovědnost _____ a právní odpovědnost _____
- b Co uživatelé uvidí (příspěvky, zprávy, reklamu) určují _____ využívající _____
- c Video: co jsou to **sociální bubliny** a jak vznikají? Napiš podrobnější text.

4 Twitter, LinkedIn

- a Na síti Twitter část uživatelů poblikuje krátké příspěvky, _____, část _____
- b LinkedIn propojuje uživatele na základě jejich _____
- c Používáš některé z výše uvedených sítí? Které? _____
- d Používáš ještě další sociální síť? Které? _____

7.3 KÓDOVÁNÍ TEXTU

1 ASCII tabulka

a Počítače pro záznam dat používají _____ uložená v _____

b Jak funguje kódování textů?

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

c Jaký znak má ASCII kód 107? _____

d Jaký ASCII kód má písmeno G? _____

Dec	Hex	Znak	Dec	Hex	Znak	Dec	Hex	Znak
32	20	SP (mezera)	64	40	@	96	60	`
33	21	!	65	41	A	97	61	a
34	22	"	66	42	B	98	62	b
35	23	#	67	43	C	99	63	c
36	24	\$	68	44	D	100	64	d
37	25	%	69	45	E	101	65	e
38	26	&	70	46	F	102	66	f
39	27	'	71	47	G	103	67	g
40	28	(	72	48	H	104	68	h
41	29	)	73	49	I	105	69	i
42	2a	*	74	4a	J	106	6a	j
43	2b	+	75	4b	K	107	6b	k
44	2c	,	76	4c	L	108	6c	l
45	2d	-	77	4d	M	109	6d	m
46	2e	.	78	4e	N	110	6e	n
47	2f	/	79	4f	O	111	6f	o
48	30	0	80	50	P	112	70	p
49	31	1	81	51	Q	113	71	q
50	32	2	82	52	R	114	72	r

2 Rozšíření ASCII tabulky

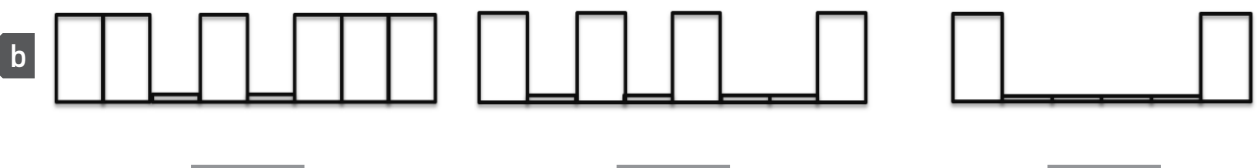
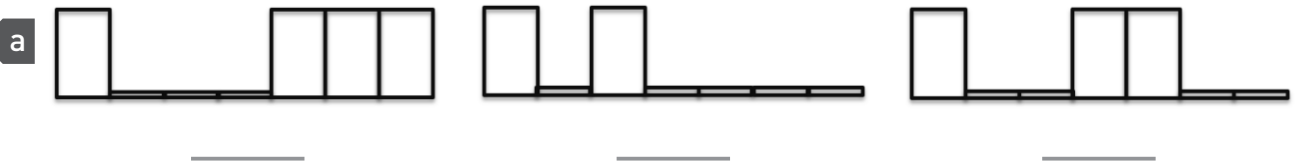
a Původní ASCII tabulka kódovala maximálně _____ znaků.

b Operační systémy MS Windows používají její rozšíření na _____ znaků s označením _____

c Často se používá rozšíření ASCII tabulky pro 65 535 možných znaků _____

d Zkuste si: Jaký znak má kód 169? _____ Jaký kód 132? _____ Jaký kód 147? _____

3 Kódování znaků. Jaká písmena (jaké znaky) jsou zde zakódována?

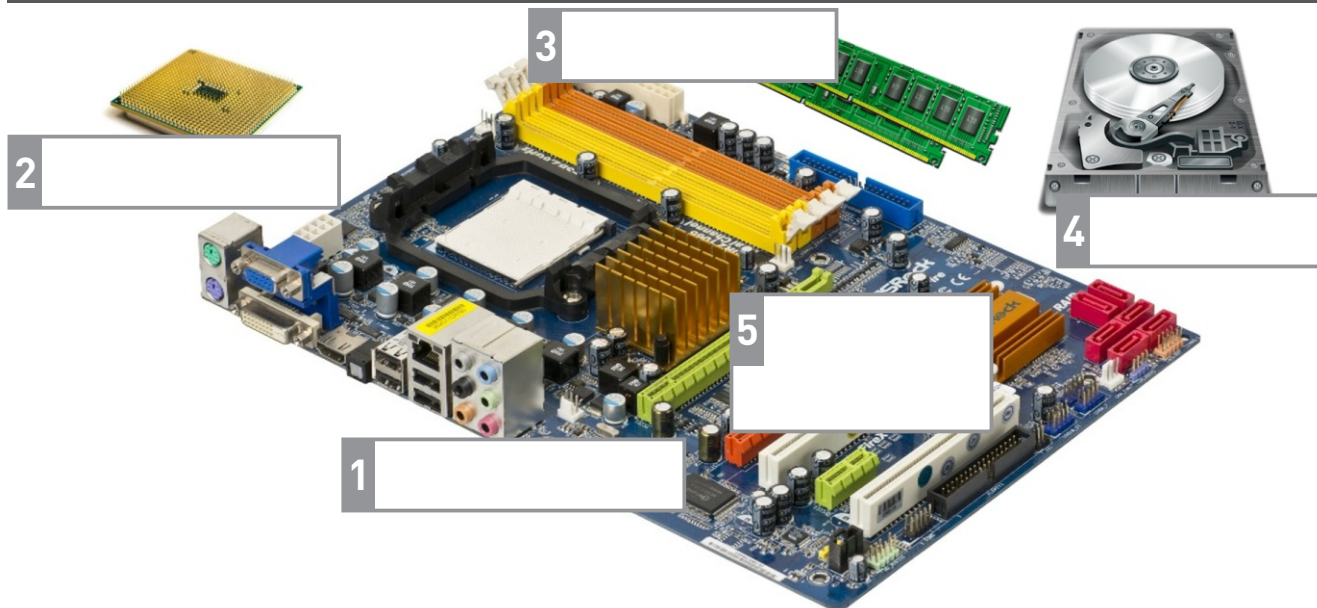
4 Kódování znaků

a Zakódujte pomocí úrovní signálů své jméno (část jména, max. 6 znaků):

7.10 SOUČASNÝ HARDWARE

1 Počítačové díly. Doplňte názvy dílů a nakreslete šipku, kam se připojí:

2 Další počítačové díly. Napište názvy a popište funkci jednotlivých dílů:

- a _____
- b _____
- c _____
- d _____

3 Současný hardware

a Najděte nabídku levného notebooku a uveďte parametry jeho dílů:

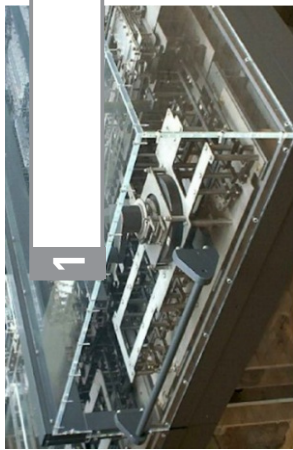
Procesor:
Operační paměť:
Pevný disk:
Grafická karta:
Displej:
Porty, další parametry:

b Najděte nabídku drahého notebooku a uveďte parametry jeho dílů:

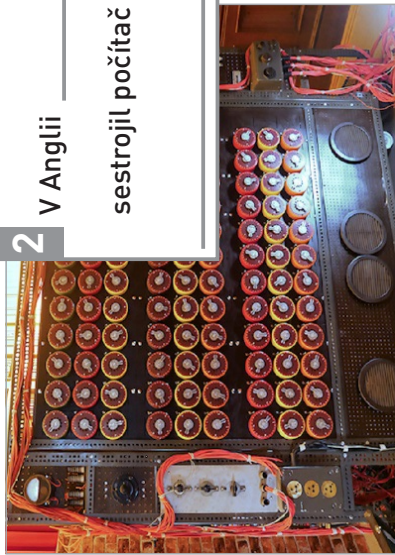
Procesor:
Operační paměť:
Pevný disk:
Grafická karta:
Displej:
Porty, další parametry:

8.1B PRVNÍ POČÍTAČE

1

2

V Anglii _____
sestrojil počítač určený k _____

5

6

7

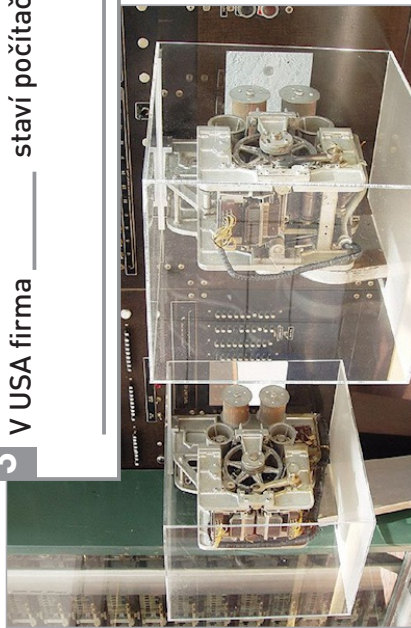
zavedl _____
jako nejmenší _____

4 Za první moderní počítač je považován _____
dokončený v roce _____ v _____
Byl to _____

1939–1945

3 V USA firma _____ staví počítač _____

19 00

19 25

19 50

19 75

20 00

9.2 PRINCIPY FUNGOVÁNÍ AI

1 Strojové učení

a Umělou inteligenci je zapotřebí _____

b Pokud chceme, aby AI něco rozpoznala:

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

c Strojové učení se anglicky označuje termínem _____

2 Tréninková data

a Strojové učení potřebuje obrovské množství _____

b Umělá inteligence si potřebná tréninková data vytvoří

sama tak, že _____

3 Neuronové sítě

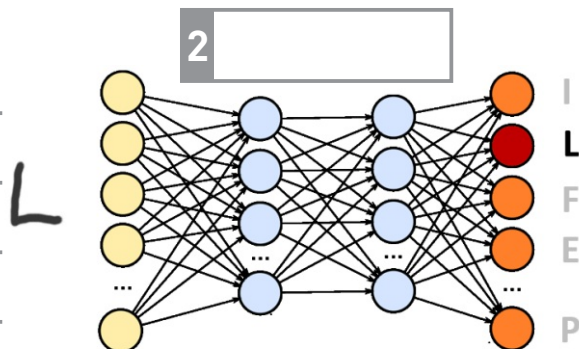
a Lidský mozek se skládá z _____ a z jejich propojení – _____

b Z jakých vrstev se skládá umělá neuronová síť?

1 _____ 3 _____

c Co tyto vrstvy dělají?

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

d K vytvoření aplikace využívající AI potřebujeme hardware – _____

e Vytvořit si vlastní aplikaci AI je **JEDNODUCHÉ** **SLOŽITÉ**, protože software je _____

4 AI nás překvapuje

a Strukturu cest, kterou si AI vytvoří _____

b Neznáme tedy ani _____, AI nás svými „nápady“ _____

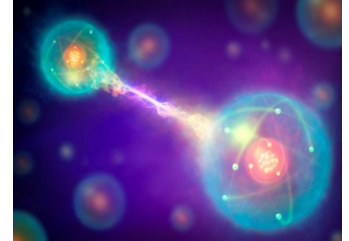
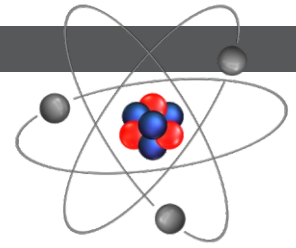
c To přináší nové zajímavé _____, ale také poměrně velká nová _____

10.1 KVANTOVÉ POČÍTAČE

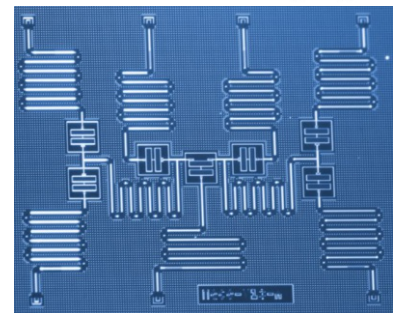
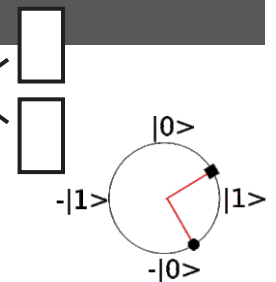
1 Kvantová fyzika

- a Toto _____ atom. Toto je _____
- b Elektron je na _____, kde se může vyskytovat a ve všech fyzikálně možných stavech _____
- c Mezi dvěma společně vzniklými elementárními částicemi se vytvoří tzv. _____
- d Kvantové počítače _____, nejsou to „klasické“ počítače.
- e Jsou to spíše _____, řeší úlohy díky schopnosti _____

2 Principy kvantových počítačů

- a Klasické počítače používají _____ soustavu, ta používá dvě číslice
- b Nejmenší jednotka informace se jmenuje _____
- c Kvantové počítače používají tzv. _____
- d Kvantový počítač se nastaví do _____ které námi vytvořená _____
- e Speciální zařízení přečte _____
- f Počet možných výpočtů je dán počtem vzájemně _____
- g Kolik operací současně by teoreticky spočítal 40 qubitový kvantový počítač? _____
- h To by se však musely provázet _____

3 Omezení a možnosti kvantových počítačů

- a Vytvořit a udržet provázané qubity je _____
- b Kvantový počítač je možné použít na úlohy, které obsahují _____
- c Příklady možného využití kvantových počítačů: _____
- d Jako možné nebezpečné využití kvantových počítačů je uváděno _____

